

**МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**

**НАУКОВІ ПРАЦІ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

**SCIENTIFIC WORKS
OF INTERREGIONAL ACADEMY
OF PERSONNEL MANAGEMENT**

LEGAL SCIENCES

Випуск 3 (66), 2023

Видавничий дім
“Гельветика”
2023

Редакційна колегія

Кислий А. М., доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, директор Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, Міжрегіональна Академія управління персоналом (**головний редактор**)

Берзін П. С., доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінального права та кримінології Інституту права, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Богатирьов І. Г., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Вакулік О. О., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри криміналістики та судової медицини, Національна академія внутрішніх справ

Головко Л. О., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Гордієнко С. Г., доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри національної безпеки Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Доценко О. С., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Національна академія внутрішніх справ

Заросило В. О., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Калиновський Б. В., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного права та прав людини, Національна академія внутрішніх справ

Кисленко Д. П., кандидат юридичних наук, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Козаченко О. І., доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Козін С. М., доктор юридичних наук, старший викладач кафедри теорії та історії держави і права, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Колб О. Г., доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Ладиченко В. В., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Лисенко С. О., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Макєва О. М., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права, Національний авіаційний університет

Мердова О. М., кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2, Донецький державний університет внутрішніх справ

Муравйов К. В., доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Омаров Азад Енвер огли, доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Піддубний О. Ю., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного та господарського права, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Сервєцький І. В., доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри національної безпеки Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Стрельбицька Л. М., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін, Національна академія Служби Безпеки України

Стрельбицький М. П., доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник науково-організаційного центру, Національна академія Служби Безпеки України

Стрелюк Я. В., доктор юридичних наук, прокурор, Офіс Генерального прокурора України

Чусько В. І., кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Шульга Є. В., доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Яра О. С., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного та фінансового права, декан юридичного факультету, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Łukasz Moniuszko, Doktor habilitowany, Profesor, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy (Bydgoszcz, Rzeczpospolita Polska)

Agnieszka Szpak, dr hab., Professor, Department of International Security, Institute of Security Studies, Toruń, Poland

Dariusz Skalski, dr hab., Professor, Gdansk University of Physical Education and Sport, Gdańsk, Poland

Затверджено Вченою радою
Міжрегіональної Академії управління персоналом 18.10.2023 (протокол № 9)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 24777-14717Р,

видане Міністерством юстиції України 21.04.2021 р.

Відповідно до Наказу МОН України № 320 від 07 квітня 2022 року (додаток 2) журнал включено
до Переліку наукових фахових видань України (категорія Б). Спеціальності: 081 – Право;
262 – Правоохоронна діяльність; 293 – Міжнародне право.

Видання індексується Google Scholar

DOI: 10.32689/2522-4603

Наукові праці МАУП. Юридичні науки. 2023. Вип. 3 (66). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2023. 48 с.
Публікуються статті науковців, які досліджують актуальні проблеми розвитку права. Для науковців, викладачів, студентів та всіх, кого цікавить розвиток юридичної науки в Україні.

ЗМІСТ

Ігор ЛЕОНЕНКО

ІНСТИТУТ ДЕТЕКТИВІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН,
ПЕРЕВАГИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ5

Віталій ОСМОЛЯН

ТАКТИКО-КРИМІНАЛІСТИЧНІ ПРИЙОМИ ДОПИТУ
ЯК ПРАВОВА СКЛАДОВА ОТРИМАННЯ ДОСТОВІРНИХ ПОКАЗАНЬ
УЧАСНИКІВ ПРОЦЕСУ.....10

Іван СЕРВЕЦЬКИЙ, Олег ДЕМ'ЯНЕНКО

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ КІБЕРШПИГУНСТВУ SOME PROBLEMS
OF COUNTERING CYBER ESPIONAGEКРИМІНАЛЬНА.....17

Марія АЛЕКСАНДРОВА

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО МАЙБУТНЬОГО ЄВРОПИ:
АНАЛІЗ СТРАТЕГІЧНИХ ТА НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ,
ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ.....26

Святослав ХІМІЧ

ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ32

Андрій ГРЕКУ

ЗАСАДИ СПРАВЕДЛИВОСТІ У СУДОЧИНСТВІ.....39

Володимир ПОЛІЩУК

КІБЕРЗЛОЧИНИ ТА КІБЕРБЕЗПЕКА: БОРОТЬБА З КОМП'ЮТЕРНИМИ ЗЛОЧИНАМИ
І КІБЕРАТАКАМИ.....44

УДК 342.6(045)

DOI <https://doi.org/10.32689/2522-4603.2023.3.4>**Марія АЛЕКСАНДРОВА**

аспірантка Міжрегіональної Академії управління персоналом,
вул. Фрометівська, 2, м. Київ, Україна, 03039
ORCID: 0000-0003-3631-125X

Mariia ALEKSANDROVA

Postgraduate Student of the Interregional Academy of Personnel Management,
2 Frometivska str., Kyiv, Ukraine, 03039
ORCID: 0000-0003-3631-125X

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО МАЙБУТНЬОГО ЄВРОПИ: АНАЛІЗ СТРАТЕГІЧНИХ ТА НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

SHAPING EUROPE'S DIGITAL FUTURE: ANALYSIS OF STRATEGIC AND REGULATORY DOCUMENTS, EXPERIENCE FOR UKRAINE

Стаття присвячена аналізу стратегічних, програмних та законодавчих документів щодо розвитку цифрового майбутнього Європи, зокрема програма "Цифрове десятиліття ЄС", Європейська декларація "Про цифрові права та принципи", Закон "Про цифрові послуги", Закон "Про штучний інтелект", Закон "Про свободу медіа" тощо. А також проаналізовано можливості адаптації європейських норм та принципів в законодавство України.

Визначено, що цифрова трансформація держав – це головний пріоритет як країн Європейського Союзу, які всі свої ресурси зосереджують на розвиток цифрової трансформації, так і України, яка не є винятком, оскільки задекларувала курс на розвиток цифрової держави. Проаналізовано ініціативу «Цифрове десятиліття ЄС», яка визначає напрями розвитку цифрової трансформації ЄС до 2030 року, серед яких виділено таких чотири цілі цифрового десятиліття – підключення, цифрові навички, цифровий бізнес і цифрові державні послуги. Та аргументовано доречність впровадження визначених даною ініціативою напрямів цифрової трансформації для України в частині розвитку електронного урядування.

Проаналізовано результати Звіту щодо впровадження програми "Цифрове десятиліття" та з'ясовано, що успіх цифрової трансформації ЄС вимагатиме суттєве прискорення та поглиблення ЄС і дій держав-членів щодо здійснення реформ, покращення бізнес середовища, забезпечення мотивації та збільшення інвестицій в цифрові технології, навчання цифровим навичкам та розбудову інфраструктури.

Варто зауважити, що ЄС важливу роль зосереджує на міжнародному партнерстві в напрямку розвитку цифрової трансформації. Програма Digital Decade 2030 окреслює важливість міжнародного співробітництва для просування цінностей ЄС з партнерами-однорідцями, зокрема ЄС також активізував підтримку цифрової трансформації України, ввівши країну в зону безкоштовного роумінгу ЄС.

З'ясовані проблемні питання, пов'язані із цифровою трансформацією. І одна із них – це те, що цифровий світ має базуватися на європейських цінностях, суть яких полягає в тому, що кожна людина має бути забезпечена можливістю користуватися цифровими технологіями, а для цього необхідно забезпечити достатній рівень володіння цифровими навичками. Зазначено, що в Україні в цьому напрямку варто було б розробити комплексну національну стратегію в області цифрових навичок і компетенцій.

Ключові слова: цифрові права, цифрові принципи, цифрове майбутнє, правове забезпечення, електронне урядування, цифрова трансформація, цифрові технології, цифровізація, інформаційна безпека, цифрове суспільство, захист інформації, кібербезпека, електронна взаємодія, цифрові навички.

The article is devoted to the analysis of strategic, programmatic and legislative documents regarding the development of Europe's digital future, in particular the "EU Digital Decade" program, the European Declaration "On Digital Rights and Principles", the Law "On Digital Services", the Law "On Artificial Intelligence", the Law "On media freedom" etc. The possibility of adapting European norms and principles into the legislation of Ukraine was also analyzed.

It was determined that the digital transformation of states is the main priority of both the countries of the European Union, which focus all their resources on the development of digital transformation, and Ukraine, which is no exception, as it has declared a course for the development of a digital state. The "Digital Decade of the EU" initiative, which defines the directions of development of the digital transformation of the EU until 2030, is analyzed, among which four goals of the digital decade are highlighted – connectivity, digital skills, digital business and digital public services. The appropriateness of the implementation of the directions of digital transformation determined by this initiative for Ukraine in terms of the development of e-governance is argued.

The results of the Report on the implementation of the "Digital Decade" program were analyzed and it was found that the success of the digital transformation of the EU will require a significant acceleration and deepening of the actions of the EU and the member states regarding the implementation of reforms, improvement of the business environment, ensuring motivation and increasing investment in digital technologies, training in digital skills and build infrastructure.

It is worth noting that the EU focuses an important role on international partnership in the direction of the development of digital transformation. The Digital Decade 2030 program outlines the importance of international cooperation for the promotion of EU values with like-minded partners, in particular; the EU has also stepped up support for Ukraine's digital transformation by introducing the country into the EU's free roaming zone.

Clarified problematic issues related to digital transformation. And one of them is that the digital world should be based on European values, the essence of which is that every person should be provided with the opportunity to use digital technologies, and for this it is necessary to ensure a sufficient level of possession of digital skills. It is noted that Ukraine should develop a comprehensive national strategy in the field of digital skills and competencies in this direction.

Key words: digital rights, digital principles, digital future, legal support, e-government, digital transformation, digital technologies, digitalization, information security, digital society, information protection, cyber security, electronic interaction, digital learners.

Постановка проблеми. Формування цифрового майбутнього – одна із основних цілей країн Європи загалом та України зокрема. Над розвитком цифрового суспільства працюють держави-члени ЄС та їх уряди, бо цифрове суспільство і цифрові технології забезпечують нові способи навчання, роботи, досліджень, реалізації амбіцій тощо. В той же час цифрова трансформація створює нові права та свободи громадян та стирає кордони між країнами в частині отримання тих чи інших цифрових послуг. Однак в той же час існує багато проблем пов'язаних із цифровою трансформацією, зокрема щодо доступу до цифрових технологій та можливості користуватися ними. В рамках європейської декларації «Цифрові права та принципи» виділено такі основні напрями: поставити людей та їхні права в центр цифрової трансформації; підтримка солідарності та інклюзії; забезпечення свободи вибору онлайн; сприяння участі в цифровому публічному просторі; підвищення безпеки, безпеки та розширення можливостей осіб; сприяння стійкості цифрового майбутнього.

Наукові публікації та дослідження з теми. Питання цифрової трансформації України та країн Європи досліджується відчизняними та закордонними науковцями та практиками. Зокрема серед українських науковців слід відзначити наукові роботи у цій сфері О. Бикова, І. Жаровської, О. Баранова, Н. Бортник, М. Міхровської, І. Личенко, В. Чернописької, І. Бородін, О. Капля та інших. Також зазначені питаннями висвітлені в працях представників іноземної доктрини, зокрема: RepucciS., SlipowitzA., GarikipatiS., KambhampatiU., ZamaniY.S., M. Nakib та інші. Однак проблематика залишається актуальною тому потребує подальшого комплексного дослідження.

Мета статті – дослідження питання щодо цифрового майбутнього країн Європи через аналіз стратегічних, програмних та законо-

давчих документів та їх імплементація в розвиток цифрової трансформації України.

Виклад основного матеріалу. Цифрова трансформація держав та їх урядів залишається головним пріоритетом для країн Європейського Союзу, саме тому в рамках стратегічних документів таких як ініціатива «Цифрове десятиліття ЄС» та європейська декларація «Цифрові права та принципи» визначені цілі, які власне визначають напрям розвитку цифрової трансформації ЄС до 2030 року та визначено цінності ЄС, які необхідно поважати в цифровому світі та які в той же час імпонують Україні. І саме досягнення цих цілей має на меті забезпечити розвиток суверенного, стійкого та конкурентоспроможного цифрового потенціалу ЄС. ЄС у досягненні цифрових цілей і завдань Європи до 2030 року, зосереджуючись на чотирьох основних стовпах: цифрові навички, цифрова інфраструктура, цифровізація бізнесу, включаючи використання штучного інтелекту (AI), і цифровізація державних послуг. В той же час особливу увагу ЄС зосереджує на забезпеченні цифрових прав та принципів. Це свідчить про те, що країни ЄС мають на меті забезпечити розвиток цифрової трансформації таким чином, щоб забезпечити в першу чергу права людей, що свідчить про людиноцентричний підхід. Такий підхід притаманний і Україні. Оскільки впровадження різноманітних цифрових інструментів та забезпечення доступу до отримання різноманітних публічних послуг за тими чи іншими життєвими ситуаціями свідчить про орієнтацію в першу чергу на потреби людей.

Політична програма «Цифрове десятиліття ЄС до 2030 року» зосереджується на таких основних напрямках діяльності країн та урядів держав-членів ЄС: безпечна цифрова інфраструктура, цифровізація бізнесу, цифровізація державних послуг, цифрові навички, цінності та принципи онлайн-суспільства,

міжнародне партнерство тощо. Зосередимось детальніше на кожному [3].

Цифрова інфраструктура – безпечне підключення. Відповідно до поточної цілі ЄС в рамках ініціативи «Цифрове десятиліття ЄС» до 2030 року, гігабітне покриття має бути доступним для всіх, а продуктивні мережі 5G мають бути в усіх населених пунктах. Наразі оптоволоконні мережі, які мають вирішальне значення для забезпечення гігабітного з'єднання, охоплюють лише 56% домогосподарств, у той час як покриття 5G становить 81% населення, зменшившись до 51% у сільській місцевості. Однак розгортання автономних мереж 5G відстає, і якість 5G все ще не відповідає очікуванням кінцевих користувачів і потребам галузі. 55% сільських домогосподарств все ще не обслуговуються жодною сучасною мережею, а 9% ще не охоплені жодною фіксованою мережею взагалі. Щоб забезпечити повне гігабітне покриття в ЄС, а також покриття 5G у всіх населених пунктах, потрібні додаткові інвестиції в розмірі щонайменше 200 мільярдів євро. Держави-члени повинні визначити свої прогалини в підключенні та вивчити фінансування, щоб доповнити приватні інвестиції в райони, які є комерційно нежиттєздатними, включаючи сільські та віддалені райони, користуючись перевагами проінвестиційної нормативної бази ЄС. В Україні схожа ситуація із покриттям, однак варто врахувати ще наслідки широкомасштабної війни, яку розпочала росія. Україна теж має на меті забезпечити покриттям всі регіони для створення сприятливих умов для цифрової трансформації та доступу всіх, без винятку громадян до переваг цифровізації.

Цифровізація бізнесу – це одна із основних напрямів розвитку цифрової трансформації в рамках згаданої вище ініціативи. Реалізація напрямку щодо цифрового бізнесу можлива через досягнення таких трьох цілей: 75% підприємств ЄС мають використовувати у своїй діяльності послуги хмарних обчислень, великі дані та/або штучний інтелект (AI); більше 90% малих і середніх підприємств (МСП) повинні досягти принаймні базового рівня цифрової інтенсивності; подвоїти кількість «єдинорогів» (компаній з оцінкою понад 1 мільярд євро). Однак для досягнення відповідних цілей в напрямку цифрового бізнесу теж необхідні інвестиції. Щоб покращити впровадження технологій, держави-члени повинні підвищувати обізнаність про переваги цифровізації бізнесу, а також просувати та підтримувати Європейські центри цифрових інновацій. За останнє десятиліття кіль-

кість єдинорогів у ЄС значно зросла. Продовження цієї тенденції дозволило б ЄС досягти своєї мети до 2030 року, але це не є підставою для самовдоволення на нестабільних ринках. Крім того, відмінності з іншими розвиненими економіками залишаються: на початку 2023 року в ЄС було 249 єдинорогів, у порівнянні з 1444 у США та 330 у Китаї [4].

Цифровізація державних послуг. Цілі «Цифрового десятиліття» передбачають 100% онлайн-доступність ключових державних послуг. В тому числі забезпечити електронну ідентифікацію для 100% громадян. Багато держав-членів мають хороші можливості для досягнення повної цифровізації державних послуг і медичних записів, а також розгортання eID для своїх громадян. Однак необхідні значні інвестиції для покращення транскордонної доступності та ефективності державних послуг. Що стосується European Digital Identity Wallet, то його повне розгортання триває: очікується, що воно буде завершено до 2030 року та доповнено цифровим євро, запропонованим у червні 2023 року. Україна має такі ж амбіції в частині цифровізації всіх державних послуг.

Цифрові навички. ЄС прагне розвинути базові цифрові навички щонайменше у 80% осіб у віці 16–74 років і охопити 20 мільйонів фахівців з ІКТ до 2030 року.

Саме для досягнення цієї мети державам-членам необхідно віддавати пріоритет інвестиціям у високоякісну освіту та опанування цифрових навичок. Україна уже сьогодні активно працює над цим напрямком. Держава створює великий спектр курсів та тренінгів для всіх охочих громадян щодо опанування цифрових навичок, в той же час діє мережа навчань для державних службовців, які власне і повинні забезпечувати впровадження цифрової трансформації у всі без винятку сфери суспільного життя.

Цінності та принципи онлайн-суспільства. ЄС є провідником у створенні безпечної та орієнтованої на людину цифрової трансформації, як це закріплено в Європейській декларації про цифрові права та принципи. ЄС запровадив відповідні політичні та законодавчі заходи, такі як Закон про цифрові послуги, Закон про штучний інтелект, Європейський закон про свободу медіа та Комунікації у віртуальних світах. Саме ця законодавча база повинна забезпечити права громадян в рамках цифрової трансформації держав-членів ЄС [6].

Стійкий цифровий перехід – ще один напрям розвитку цифрової трансформації країн-членів ЄС. Сьогодні ЄС всі свої зусилля спрямовує на те, щоб зробити цифровий перехід

«екологічнішим». Впроваджуючи такі ініціативи як ініціатива «Право на ремонт», критерії екологічного дизайну для мобільних телефонів і планшетів і план дій ЄС щодо цифровізації енергетичних систем, які мають на меті зменшити вплив цифрових технологій на навколишнє середовище. Подальші інвестиції через національні плани відновлення та стійкості країн-членів ЄС, або спільні інвестиції також мають вирішальне значення для сприяння повному переходу до цифрових рішень, а також покращені механізми моніторингу для вимірювання екологічного сліду електронних комунікаційних послуг.

Варто зауважити, що ЄС важливу роль зосереджує на міжнародному партнерстві в напрямку розвитку цифрової трансформації. Програма Digital Decade 2030 окреслює важливість міжнародного співробітництва для просування цінностей ЄС з партнерами-однорідцями. І як показує результат впровадження зазначеної ініціативи прогресу в досягненні цієї мети було досягнуто завдяки цифровому партнерству з Японією, Республікою Корея та Сінгапуром, а також Торгово-технологічним радам із Сполученими Штатами та Індією. ЄС також активізував підтримку цифрової трансформації України, ввівши країну в зону безкоштовного роумінгу ЄС. Це надзвичайно важливе рішення для України та українців, які перебувають за її межами, щоб не втрачати зв'язок з рідними, особливо в умовах повномасштабної війни.

Забезпечення цифрових права та принципів – основна мета цифрового десятиліття Європи та України. 15 грудня 2022 року президент Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн підписала Європейську декларацію про цифрові права та принципи (далі – Декларація) разом із президентом Європейського парламенту Робертою Мецолою та прем'єр-міністром Чехії Петром Фіалою під час головування в Раді [2]. Декларація, висунута Комісією в січні 2022 року, представляє зобов'язання ЄС щодо безпечної та стійкої цифрової трансформації, яка ставить людей у центр, відповідно до основних цінностей ЄС і основних прав людей [5].

Цифрова трансформація впливає на кожен аспект життя людей. Він пропонує можливості для підвищення особистого добробуту, стабільності та зростання, але також може підвищувати ризики, на які потрібна реакція державної політики. За допомогою Декларації про цифрові права та принципи ЄС хоче захистити європейські цінності шляхом:

- поставлення людей у центр цифрової трансформації;
- підтримка солідарності та інклюзії через підключення, цифрову освіту, навчання та

навички, чесні та справедливі умови праці та доступ до цифрових державних послуг;

- підкреслюючи важливість свободи вибору та справедливого цифрового середовища;
- сприяння участі в цифровому публічному просторі;
- підвищення безпеки, захисту та розширення можливостей у цифровому середовищі, зокрема для молоді;
- сприяння стійкості.

Конкретно ці права та принципи означають: доступне та високошвидкісне цифрове підключення скрізь і для всіх, добре обладнані класи та вчителі з цифровими навичками, безперебійний доступ до державних послуг онлайн, безпечне цифрове середовище для дітей, відключення після робочого дня, отримання легкого – розуміти інформацію про вплив наших цифрових продуктів на навколишнє середовище, контролювати те, як використовуються особисті дані та з ким вони передаються. Розглянемо кожен із них [7].

Люди в центрі – чи не найважливіший принцип цифрової трансформації, оскільки свідчить про те, що саме на людину спрямовані ключові зміни в державах, що мають на меті забезпечити їм комфортне життя та реалізацію основоположних прав та інтересів. Цифрові технології мають захищати права людей, підтримувати демократію та гарантувати, що всі цифрові гравці діють відповідально та безпечно, що в жодному разі не порушить права людей. ЄС просуває ці цінності по всьому світу.

Свобода вибору – чи не найпоширеніше цифрове право, що має на меті забезпечити людям можливість отримувати користь від справедливого онлайн-середовища, бути захищеними від незаконного та шкідливого вмісту та мати повноваження під час взаємодії з новими технологіями, що розвиваються, як-от штучний інтелект. Саме онлайн середовище забезпечує плюралізм можливостей щодо користування тими чи іншими цифровими інструментами.

Безпека та захист. Зазначене право гарантує людям безпечне цифрове середовище. Усі користувачі, починаючи від дітей і закінчуючи людьми у віці повинні бути забезпеченні інформаційною безпекою та захистом інформації.

Солідарність та інклюзивність. Забезпечення даного принципу має на меті об'єднувати, а не роз'єднувати людей через використання цифрових технологій. Адже кожен повинен мати доступ до Інтернету, володіти цифровими навичками, а в разі їх відсутності мати змогу їх опанувати через відповідне доступне навчання, доступ до всіх

цифрових державних послуг і справедливих умов праці.

Право участі – громадяни мають можливість брати участь у демократичному процесі на всіх рівнях і контролювати в тому числі власні персональні дані, та будь яку інформацію, яка їх стосується.

Принцип стійкості – цифрові пристрої повинні підтримувати сталість і екологічний перехід. Люди повинні знати про вплив своїх пристроїв на навколишнє середовище та енергоспоживання [7].

Цифрові права та принципи, викладені в Декларації, доповнюватимуть існуючі права, такі як ті, що вкорінені в Хартії основних прав ЄС, а також законодавство про захист даних і конфіденційність. Вони забезпечать довідкову базу для громадян щодо їхніх цифрових прав, а також вказівки для держав-членів ЄС і для компаній щодо роботи з новими технологіями. Вони покликані допомогти кожному в ЄС отримати максимум від цифрової трансформації.

Першу оцінку впровадження цифрових принципів надано у звіті «Про стан цифрового десятиліття» за 2023 рік (далі- Звіт). У першому звіті про стан цифрового десятиліття підводиться підсумок прогресу ЄС на шляху до успішної цифрової трансформації, як зазначено в політичній програмі цифрового десятиліття до 2030 року. У цьому звіті підкреслюється необхідність прискорення та поглиблення колективних зусиль, у тому числі шляхом політичних заходів та інвестицій у цифрові технології, навички та інфраструктуру.

На цій основі звіт містить конкретні рекомендації державам-членам перед ухваленням їхніх національних стратегічних дорожніх карт і щодо їх майбутніх коригувань. Цей Звіт також включає моніторинг Європейської декларації про цифрові права та принципи цифрового десятиліття, яка перетворює бачення ЄС цифрової трансформації на принципи та зобов'язання. Успіх Цифрового десятиліття буде критично важливим для ЄС в частині майбутнього розвитку та процві-

тання. Досягнення порядку денного цифрового десятиліття ЄС може розблокувати понад 2,8 трильйона євро в економічній вартості, що еквівалентно 21% поточної економіки ЄС [8].

Ситуація, представлена в цьому Звіті, демонструє, що успіх цифрової трансформації ЄС вимагатиме суттєве прискорення та поглиблення ЄС і дій держав-членів щодо здійснення реформ, покращення бізнес середовища, забезпечення мотивації та збільшення інвестицій в цифрові технології, навчання цифровим навичкам та розбудовую інфраструктури. Результати дослідження також свідчать про важливість більшої скоординованості дії щодо цифрової трансформації ЄС.

Висновки. Формування цифрового майбутнього Європи загалом та України зокрема нерозривно пов'язано із цифровою трансформацією усіх без винятку сфер суспільного життя. Напрямки розвитку цифрових трансформаційних процесів закріплені в стратегічних, програмних та законодавчих документах країн ЄС. А моніторингові дослідження щодо їх впровадження та реалізацію дають змогу відслідкувати стан речей та зрозуміти яким чином розвивати ту чи іншу сферу цифрової трансформації. Впровадження європейських принципів та цілей розвитку цифрової трансформації сприятиме розвитку й адміністративно правового забезпечення системи електронного урядування в Україні. Серед яких варто видалити такі ключові рекомендації. По-перше, створювати цифрові продукти таким чином, щоб громадяни могли легко й швидко ними скористатися, тобто людина повинна бути в центрі цифрової трансформації, а задоволення її прав та свобод – основна ціль трансформації. По-друге, систематизувати електронні послуги за життєвими ситуаціями, що зробить їх простішими і доступнішими в пошуку та використанні, а також забезпечити навчання цифрових навичок для всіх охочих громадян. По-третє, оптимізувати взаємодію між суб'єктами держава – громадянин, держава – бізнес, щоб забезпечити більш послідовний і менш затратний по часу і ресурсах процес.

Література:

1. DECISION (EU) 2022/2481 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 14 December 2022 establishing the Digital Decade Policy Programme 2030.
2. Millard, J., Impact of digital transformation on public governance, Manzoni, M. and Schade, S. editor(s), Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2023, doi:10.2760/204686, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133975>
3. 2030 Digital Compass: the European way for the Digital Decade. 2021. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-digital-compass-2030_en.pdf.
4. Europe's Digital Decade: Commission sets the course towards a digitally empowered Europe by 2030. 2021.

5. Digital Economy and Society Index (DESI) 2020 (2021). URL: Thematic chapters. https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=67086
6. EUROPE 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. 2010. URL: <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>
7. The Digital Decade policy programme 2030, file:///Users/captainroshchuk/Downloads/Digital_Decade_factsheet_update_January_2023_sQJEKpJFAruAY4d2AcLTsMmKBLY_79267.pdf
8. United Nations, General Assembly, "Road map for digital cooperation: implementation of the recommendations of the High-level Panel on Digital Cooperation", report of the Secretary-General (A/74/81), 29 May 2020. URL: <https://www.un.org/en/content/digital-cooperation-roadmap/>

References:

1. DECISION (EU) 2022/2481 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 14 December 2022 establishing the Digital Decade Policy Programme 2030.
2. Millard, J., Impact of digital transformation on public governance, Manzoni, M. and Schade, S. editor(s), Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2023, doi:10.2760/204686, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133975>
3. 2030 Digital Compass: the European way for the Digital Decade (2021). Retrieved from https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-digital-compass-2030_en.pdf.
4. Europe's Digital Decade: Commission sets the course towards a digitally empowered Europe by 2030 (2021).
5. Digital Economy and Society Index (DESI) 2020 (2021). Retrieved from Thematic chapters. https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=67086
6. EUROPE 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth (2010). Retrieved from <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>
7. The Digital Decade policy programme 2030, file:///Users/captainroshchuk/Downloads/Digital_Decade_factsheet_update_January_2023_sQJEKpJFAruAY4d2AcLTsMmKBLY_79267.pdf
8. United Nations, General Assembly, "Road map for digital cooperation: implementation of the recommendations of the High-level Panel on Digital Cooperation", report of the Secretary-General (A/74/81), 29 May 2020. Retrieved from <https://www.un.org/en/content/digital-cooperation-roadmap/>